

Norges Hytteforbund
Billingstadsletta 25
1396 Billingstad

25. juni 2020

Statsministerens kontor
Boks 8001 Dep
0030 Oslo

EVALUERING AV FORSKRIFT OM KARANTENE, ISOLASJON OG FORBUD MOT OPPHOLD PÅ FRITIDSEIENDOMMER I ANLEDNING AV UTBRUDD AV COVID 19 – HYTTEFORBUDET

Norges Hytteforbund (NHF) organiserer ca 30 000 av landets nesten 500 000 hytteeiere som ble direkte berørt av regjeringens hytteforbud. Vi mener det derfor er naturlig at Koronakommisjonen inkluderer omstendighetene omkring etablering og håndheving av hytteforbudet i sin evaluering. Vi foreslår derfor at kommisjonen minst inkluderer følgende områder i sitt arbeid:

1. Om hytteforbudet

Forskrift om karantene, isolasjon og forbud mot opphold på fritidseiendommer mv. i anledning utbrudd av Covid-19 trådte i kraft 15. mars 2020 med unntak av § 5 som først trådte i kraft 19. mars 2020. Regjeringen begrunnet hytteforbudet i hytteforskriftens § 5 med hensynet til kapasiteten til helsetjenesten i hyttekommunene. Formålet med forbudet var uttalt å minske presset på helsetjenesten slik at alvorlig syke får hjelp. Helseminister Bent Høie uttalte selv at: "Hytteforbudet er ikke først og fremst begrunnet i smittespredning, ... men av hensynet til helsetjenesten."

2. Innføring av hytteforbudet - sentrale myndigheter

Det nasjonale forbudet mot bruk av fritidseiendom er hjemlet i smittevernloven §§ 4-3, 7-12 og 1-2. Bestemmelsene gir regjeringen myndighet til å fastsette smitteverntiltak utover tiltakene som følger av loven, dersom dette er nødvendig av hensyn til folkehelsen.

Hytteforbudet var basert på manglende kapasitet i helsevesenet lokalt – det var ikke begrunnet i faren for smittespredning. I etterhånd kan det derfor synes som om hyttekommunene har tatt for lett på sine forpliktelser i henhold til norsk lovgivning om å ha nødvendig helsetilbud overfor forventet behov.

Fasiten er det faktum at et hytteforbud var nødvendig i enkelte kommuner.

Flere ledende jurister har argumentert for at hytteforbudet var i strid med flere bestemmelser i Grunnloven, både om eiendomsrett, rett til fri ferdsel og valg av bosted i riket.

3. Gjennomføring av hytteforbudet – lokale myndigheter

NHF anser at smittevernloven § 4-1 bokstav d) ikke var tilstrekkelig hjemmel til å vedta et kommunalt forbud mot bruk av fritidseiendom. Bruk av fritidseiendom synes ikke å omfattes av bestemmelsens ordlyd, som retter seg mot isolering og begrensning av bevegelsesfriheten til personer i «geografisk avgrensede områder».

Ettersom hytteeierne trolig kommer fra ulike deler av landet, vil dette i praksis innebære at alle norske kommuner, utenom den aktuelle må falle inn under betegnelsen et «geografisk avgrenset område». Dette samsvarer ikke med en naturlig forståelse av ordlyden.

Videre forutsetter bestemmelsen at innreise til kommunen begrenses avhengig av hvor man befinner seg geografisk, og ikke etter formålet med innreisen. Det synes derfor ikke være grunnlag for å anvende bestemmelsen som hjemmel for et generelt innreiseforbud for personer som har til formål å benytte fritidseiendom. Et rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet omtaler ikke bruken av fritidseiendom, men presiserer at kommunenes tiltak må befinne seg innenfor rammene av smittevernloven.

Kommunene er dermed ikke gitt tilsvarende myndighet som regjeringen, og har ikke hjemmel til å fastsette smitteverntiltak utover de som fremgår av smittevernloven.

På bakgrunn av dette er NHF's oppfatning at kommunene ikke hadde hjemmel i smittevernloven til å vedta et lokalt hytteforbud.

4. Ref Krigsutflyttingsforskriften av 1980

Denne gir regjeringen via Direktoratet for sivilt beredskap myndighet til å påby krigsutflytting av sivilbefolkning under spesifiserte forhold. Korona er ikke krig, men tankegangen bak denne forskriften kan likevel være gyldig i en situasjon da folk må vekk fra et område som det er farlig å oppholde seg i: Enhver kommune skal være forberedt på å ta imot tilflyttere. Siviltforsvar og politi avholdt kurs for mange kommuner gjennom 1990-tallet, der det ble gitt opplæring i at tilflyttere som kunne vise til egen hytte, skulle flytte til den. Selvsagt er ikke Krigsutflyttingsforskriften analog med hytteforbudet, men i den sammenhengen er altså hyttene sett på som en ressurs. Og det er vel ikke tvil om at smittefaren er mindre i et hytteområde enn i et tettbebodd byområde, og at mange hytteeiere har valgt leilighet i byen fordi de tilbringer stadig mer tid på hytta.

Kommunene burde derfor i henhold til denne forskriften ha kapasitet også for sine deltidsinnbyggere i en krise.

5. Forbudets smitteverneffekt

Folkehelseinstituttet (FHI) konstaterte tidlig at reiser til hytta utgjorde en mindre fare for smittespredning, fordi man stort sett var der sammen med familie eller venner man allerede var i kontakt med hjemme. Dette endret seg den 12. mars da regjeringen anbefalte alle om å holde seg hjemme og unngå unødvendige reiser til hytta. Et hytteforbud ble innført den 19. mars etter krav fra hyttekommuner og fylkesmenn, men har ikke vesentlig bidratt til å begrense smittespredningen.

Forbudet hadde etter NHF's syn liten smitteverneffekt.

6. Konsekvenser av hytteforbudet

Gjennom kommunale avgifter, byggesaksgebyrer, eiendomsskatt og formuesskatt har hyttene bidratt med milliardbeløp direkte i kommunekassene hvert år. I tillegg kommer økning i personbeskatningen som et resultat av varesalg og tjenesteyting lokalt fra næringsdrivende som dekker hyttefolkets behov for bygging, vedlikehold og drift av eiendommer og daglig forbruk.

Mange snakker om konsekvensene av sentralisering i samfunnet, men få registrerer den store returstrømmen av finansielle og menneskelige ressurser som hyttene betyr fra sentrale strøk og ut til hyttekommunene. Dette er årlige bidrag som har gått under radaren på politikere både lokalt og sentralt.

Dette kom tydelig frem etter at hytteforbudet ble innført den 19. mars. Det gikk ikke lang tid før de samme hyttekommunene som ba om et hytteforbud, oppdaget hvor avhengige de var av bidragene fra hyttefolket. På initiativ fra NHF har Østlandsforskning startet et forskningsprosjekt for å se på den økonomiske effekten i hyttekommuner av nedstengningen under hytteforbudet.

NHF har registrert at mange hyttekommuners behandling av hyttefolket under koronakrisen har bidratt til å forsterke den manglende tillit som mange hytteeiere har hatt til sin vertskommune. I tillegg har Mange kommuners forskjellsbehandling av fritidsboliger med hensyn på skatter og avgifter medført at kommunene allerede har liten troverdighet blant sine hytteeiere.

Kommunenes håndtering av regjeringens hytteforbud har ikke bidratt til å endre tillitsforholdet i positiv retning.

7. Hytteforbudet avslørte hyttekommunene

NHF har også registrert at rådmennene i mange år har svart hytteeiere at de er kostbare for kommunen, uten at de noen gang har villet dokumentere om hjemmehjelp osv. til fritidsbeboere i det hele tatt er registrert som utgifter i regnskapene. Så kom korona, og hytteforbudet viste at kommunene var totalt uforberedte. Millioninntektene fra deltidsinnbyggerne var brukt på lokale tiltak og tjenester, ikke på infrastruktur tilpasset antall brukere.

Gjennom mange år har hyttekommunene utviklet stadig nye hyttefelt. Ingen lokalpolitikere ville gått inn for dette hvis lokalsamfunnet ikke hadde sett seg tjent med det. Synkende tall for egen befolkning, stagnasjon i egen boligbygging og sysselsetting – hyttene har vært motoren som har brakt nytt liv til mange bygder utenfor de store byområdene.

Mange familier lever en «flerhushjem»-tilværelse hvor fritidsboligen benyttes stadig oftere. Det bygges også stadig nye hytter som i større grad vil bidra til at lokal bosetning og et levende lokalsamfunn opprettholdes.

Hytteskulturen er et særnorsk fenomen som bør ha en positiv effekt for hyttebrukere og vertskommuner. Samtidig er kulturen viktig for hele befolkningen. Dels fordi den vil begrense avfolkning og gjengroing i distriktene, men også fordi det i krisetider gir en mulighet til å spre befolkningen i større grad enn i andre land.

NHF mener at hytteforbudet har vist hvor økonomisk avhengig hyttekommunene er av at hyttene brukes i størst mulig utstrekning, også i krisetider.

8. Krav til beredskap

Kommuner er pålagt å dimensjonere helse- og omsorgsberedskap og brann- og redningsberedskap på grunnlag av risiko- og sårbarhetsanalyser. Koronakrisen har vist at de fleste kommunenes analyser har vært mangelfulle og utilstrekkelige. Etter hvert som nye områder har blitt regulert til fritidsbebyggelse, har manglende oppdatering og oppgradering av nevnte analyser og beredskapsplaner ført til en stor underdekning i blant annet kommuners helseberedskap overfor kommunenes deltidsinnbyggere.

Det er grunn til å minne om plikten kommunen har til å levere kommunale helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunen, enten det dreier seg om akutte - eller regelmessig behov.

NHF mener at det bør være et krav at kommuner inkluderer oppdaterte beredskapsplaner når nye reguleringer for fritidsbebyggelse legges frem for godkjenning.

9. Evaluering

I Norge er det ca 500 000 fritidsboliger inkludert boliger som benyttes som fritidsboliger. I hver fritidsbolig har minst 5 til 6 personer en familierelasjon til fritidsboligens eiere. Det betyr at 2,5 til 3 millioner mennesker kan spres ut i distriktene. Minst 50 % av befolkningen vil altså kunne spres rundt om i landet og dermed bidra til å redusere en smittefare vesentlig.

Krigsutflyttingsforskriften har eksistert siden 1980. Forskriften synes imidlertid å være ukjent for mange lokale og sentrale myndigheter. Myndighetene har dermed i lang tid ikke kjent til de beredskapsmessige krav som stilles til kommunene, eller så har kravene blitt fullstendig neglisjert.

Hytteforbudet har nok en gang bekreftet og dokumentert at lokale og sentrale myndigheter pt. ikke ser på hytter og hytteeiere som en utnyttbar ressurs med hensyn på helse- og katastrofeberedskap. Samtidig har hytteforbudet vist hvor økonomisk avhengige hyttekommunene har blitt av sine hytteeiere.

Kravene til helse- og katastrofeberedskap og kommuners avhengighet av hyttefolket bør derfor gi rom for ettertanke hos kommuner og fylkesmenn som ønsket et hytteforbud.

Etter NHF's mening bør derfor en evaluering av koronakrisen omfatte bl.a.:

- hytteforbudet i forhold til Grunnloven
- anvendelse av hytteforbud i forhold til smittevernlovens «begrenset geografisk område»
- hvorfor hytteforbudet var nødvendig i enkelte kommuner
  - hadde enkeltkommuner hjemmel til å praktisere egne forbud?
- en analyse av hyttekommunenes forhold mht og konsekvenser av
  - manglende kapasitet i mange hyttekommuner i fht antall brukere, og om det er behov for nasjonal forskrift
  - om det har vært tilstrekkelig lokalt fokus på kommunenes forpliktelser som vertskap, slik at nødvendig infrastruktur mht beredskap har vært på plass
  - Kriseutflyttingsforskriften og hytteforbudet
  - tillitsforholdet mellom hytteeiere og vertskapskommunen etter hytteforbudet, sett i lys av implementeringen lokalt
- smitteverneffekten av hytteforbudet
  - ble målene nådd?

Med vennlig hilsen
for Norges Hytteforbund

Trond G. Hagen
Styreleder